

SUOMEN
TYÖVÄEN ARKISTO
1945

HELSINKI 1946. TYÖVÄEN KIRJAPAINO

KERTOMUS

SUOMEN TYÖVÄEN ARKISTON TOIMINNASTA VUODELTA 1945

Suomen Työväen Arkisto on vuoden 1945 aikana jatkanut toimintaansa vanhoja perinteitä noudattaen. Kokoelmia on pyritty kartuttamaan entiseen tapaan huolimatta jo vuosikausia vallinneesta ja yhä uhkaavammaksi käyvistä tilanahduksista. Arkistolla on talossa Paasivuorenk. 3 käytettävänä viisi huonetta sekä jonkin verran kellari- ja ullakkotiloja, joista ainoastaan viimeksimainittuja on saatu hieman lisää. Niinpä arkisto ei ole vielääkään voinut tilanpuutteen vuoksi sijoittaa Valpas-Hännisen erikoislaatuista kirjastoa (7,635 nide) yleisön nähtäväksi.

Arkiston kirjasto-osasto käsittää nykyisin 52,162 nideä. Jenny ja Antti Wihurin Rahastolta saadun 100,000 markan lahjoituksen turvin on ryhdytty suorittamaan eräitä järjestelyjä ja laatimaan uutta täydellisempää kortistoa arkiston kokoelmista. Vuoden loppuun mennessä on kirjoitettu kortit noin 6,000 kirjasta (n. 3 kpl. kustakin niteestä). On selvää, että kortiston laatiminen niin suurista kirjakokoelmista, kuin arkistolla on hallussaan, vaatii runsaasti aikaa ja työvoimaa. Kuluneena vuonna on Työväen Arkisto ensi kertaa saanut valtiolta tukea toiminnalleen; valtion työttömyysmäärärahoilla on arkistossa työskennellyt ylimääräiset virastotyöntekijät Edv. Airola 16/6 ja Helmi Vilén 1/10 alkaen vuoden loppuun asti.

Kuluneena vuotena on arkisto pitänyt yllä suhteita muihin pohjoismaihin, erikoisesti Ruotsin työväenarkistoon (Arbetsrörelsens Arkiv), jonka johtaja, fil. toht. Tage Lindbom vieraili Helsingissä 5—11/8 tutustuen Työväen Arkiston kokoelmiin ja työmuotoihin.

Arkisto on myös vuonna 1945 ollut vapaasti yleisön käytettävissä;

arkiston kirjasto-osastosta on annettu kirjallainoja sekä yksityisille henkilöille että järjestöille ja asiakirjakokoelmat ovat olleet tutkijoiden käytettävissä itse arkistossa. Sotavuosiin verrattuna on arkiston käyttö lisääntynyt sangen huomattavasti. Opiskelu- ja tutkimustarkoituksessa tehtyjen käyntien lukumäärä oli kuluneena vuonna 882 (v. 1944 oli vastaava luku 488 ja v. 1943 245). Lisäksi on arkistoon tehty 4 ryhmäkäyntiä, jolloin mukanaolleille on näytetty arkiston kokoelmia ja selostettu arkiston vaiheita ja tarkoitusta. Kirjallainoja on kertomusvuoden aikana annettu 1,196.

Työväen Arkiston kokoelmat ovat lisääntyneet seuraavasti:

Kirjasto-osastoon on tullut 1,164 uutta nidettä. Asiakirjakokoelmat ovat lisääntyneet 7,150 kappaleella, joista 1,600 arkistossa liimattuja sanomalehtileikkeitä. Kuvakokoelmiin on saatu 229 uutta kuvaa ja muistomerkkikokoelma on karttunut 19 esineellä.

Työväen kustannuslaitokset ovat nyt kuten edellisinäkin vuosina lähettäneet arkistoon vuosipainoksensa sekä kustantamansa työväen lehdet. Lisäksi arkisto on saanut lahjoituksina kirjoja ja asiakirjoja niin yksityisiltä henkilöiltä kuin yhtymiltäkin. Lahjoituksia ovat tehneet:

Akateeminen kirjakauppa, H:ki; Akateeminen Sosialistiseura (ASS), H:ki; Arbetarbladet, H:ki; Astikainen, V.; Eduskunnan Kirjasto, H:ki; Eteenpäin Oy, Kotka; Fackföreningsrörelsen, Tukholma; Forsberg, S.; Forstén, L.; Hellman, A.; Helsingin Työväen Säästöpankki; Helsingin Työväenyhdistys; Hämeen Kansa, Hämeenlinna; Järvenpään Työväenyhdistys; Kansankulttuuri Oy, H:ki; Kansan Lehti, Tampere; Kansan Työ, Lappeenranta; Kansan Voima, Joensuu; Oy. Kehitys, Pori; Oy. Kirjapaino Ab., Vaasa; Kirjapainotaito, H:ki; Kommunisti, H:ki; Kooperativa Förbundet, Tukholma; Kukkonen, K.; Kulutusosuuskuntien Keskusliitto (KK), H:ki; Lonkainen, J.; Manninen, K.; Morgon Tidningen, Tukholma; 40-luku, H:ki; Osuusliike Elanto, H:ki; Osuustukkukauppa (OTK), H:ki; Pienviljelijäin Liitto, H:ki; Pohjanmaan Kansa, Vaasa; Pohjolan Työ, Oulu; Rinne, A.; Savon Kansa, Kuopio; Sos.-dem. Piiritoimisto, Kotka; Sosialidemokraattinen Puolue, H:ki; Sosialidemokraattinen Työläisnaisliitto, H:ki; Sosialidemokraattinen Työläisnuorisoliitto, H:ki; Sosialisti, Turku; Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto (SAK), H:ki; Suomen Kansan Demokraattinen Liitto (SKDL), H:ki; Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto, H:ki; Suomen Kommunistinen Puolue (SKP), H:ki; Suomen Liiketyöntekijäin Liitto, H:ki; Suomen Sos.-dem. Raittiusliitto, H:ki; Suomen Rautatieläisten Liitto, H:ki; Suomen Sosialidemokraatti, H:ki; Koy. Tammi, H:ki; Työväen Sanomalehtien Tietotoimisto (TST), H:ki; Tampereen Työväen Sanomalehti Oy; Ok. Työn Voima, Jyväskylä; Työväen Sivistysliitto, H:ki; Työväen Kirjapaino, H:ki; Työväen Urheiluliitto, H:ki; Uusi Aika, Pori; Vakuutusyhtiö Kansa, Helsinki; Vakuutusyhtiö Turva, Tampere; Vapaa Sana, H:ki; Vapaus, Mikkel; Vasama, A.; Varjonen, U.; Wiik, K. H.; Välläri, N.

Taloudellisesti ovat arkistoa tukeneet: Helsingin Kaupunki, Helsingin Työväen Säästöpankki, Jenny ja Antti Wihurin Rahasto, Kansa-yhtiö, Längmanin Rahasto, Osuustukkukauppa, Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto, S. Liiketyöntekijäin Liitto, S. Metallityöväen Liitto, S. Puutyöväen Liitto, S. Sos.-dem. Puolue, Työväen Urheiluliitto ja Yhteismainos Osakeyhtiö.

Yleinen inflatorinen kehitys maassamme on vaikeuttanut myös Työväen Arkiston toimintaa. Arkiston normaalisti jatkuva kehitys ja luettelomistyön onnelliseen ratkaisuun saattaminen riippuvatkin nyt ratkaisevasti siitä, tuleeko arkisto saamaan entistä tuntuvampia avustuksia eri järjestöiltä.

Työväen Arkisto lausuu parhaat kiitöksensä kaikille lahjoittajille ja toivoo, että järjestöt ja yksityiset edelleenkin muistavat arkistoa lahjoituksillaan ja käyttävät sen apua tietoja tarvitessaan.

Arkiston hallintoon ovat kertomusvuoden aikana kuuluneet filmaist. R. H. Oittinen puheenjohtajana, kaupunginjohtaja J. W. Keto varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä sihteeri Aku Sumu, luottamusmies J. Hakulinen ja kansanedustaja Martta Salmela-Järvinen. V.t. arkistonhoitajana on edelleen toiminut rouva Marjatta Liiro sekä arkistoapulaisina Hilikka-Kirsti Pulli 81/3 asti ja 1/7 alkaen Eeva Kaukinen.

Helsingissä, tammikuun 15 p:nä 1946.

SUOMEN TYÖVÄEN ARKISTON HALLINNON PUOLESTA:

R. H. Oittinen
puheenjohtaja.

Marjatta Liiro
sihteeri.